

Здирко Н.Г

Асистент кафедри аудиту та державного контролю,

Вінницький національний аграрний університет

НЕЗАЛЕЖНИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ ЗДІЙСНЕННЯ

Вступ. В умовах переходу України до ринкових форм господарювання відбуваються кардинальні зміни в обліку та аналізі підприємств, що в подальшому стає причиною неповного задоволення потреб та інтересів суб'єктів господарювання якістю проведеного контролю.

Незалежний контроль в Україні, як одна з чотирьох основних форм контролю, набирає все більше обертів в своєму розвитку. Звичайно, неузгоджена нормативно-правова база, невизначеність та неоднозначність термінологічного апарату та неповне методичне та методологічне забезпечення перешкоджають ефективному розвитку аудиторських послуг і надання їх на якісно вищому рівні. Істотною причиною гальмування розвитку аудиту в Україні є також необізнаність громадськості в сутності та перевагах аудиту та недооцінка і низький авторитет аудитора, насамперед, як висококваліфікованого та компетентного бухгалтера зі стажем практичної роботи на підприємстві. Всі ці обставини, звичайно, призводять до зниження конкурентоспроможності вітчизняних аудиторських фірм та аудиторів.

Виклад основного матеріалу. Проблеми розвитку аудиту знайшли своє відображення у працях вітчизняних і зарубіжних вчених: М.Т.Білухи, М.Д.Білика, Ф.Ф.Бутинця, Гажієнко Л., Давидова Г.М., Іванова Н.А., Кропивко М., Лишиленко О. та інших.

Відповідно до Закону України “Про аудиторську діяльність”, аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил

згідно із вимогами користувачів.

Помилкою є ототожнення понять «аудит» та «аудиторські послуги». Звичайно, аудиторські послуги є ширшим поняттям, і, відповідно, крім самого аудиту включають надання консультацій з питань правильного ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, відновлення та ефективною ведення обліку, розробку облікової політики тощо.

Надзвичайно важливим завданням в аудиторській практиці є підвищення якості аудиту та аудиторських послуг. Очевидно, що якість аудиторських послуг прямо залежить від підготовки кадрів і підвищення їх кваліфікації. Наявна чисельність сертифікованих аудиторів не відповідає потенційним потребам ринку аудиторських послуг, і, як наслідок, його завойовують нерезиденти, витісняючи цим самим українських аудиторів (фірм).

Ефективному та стрімкому розвитку аудиторської діяльності перешкоджає також недосконалість інформаційного забезпечення аудиту. Зокрема, існує багато суперечностей, наприклад, в бухгалтерському та податковому обліку, що, в основному, викликано намаганням наблизити бухгалтерський облік до міжнародних стандартів, а також формуванні фінансової звітності (як інформаційної бази для аудиту), яка не містить і половини тієї інформації, що вимагають користувачі та яка повинна бути оприлюднена відповідно до міжнародної практики. Однак, існують розбіжності стосовно складу фінансової звітності, послідовності її складання та методикою проведення аудиту звітних форм.

Важливою проблемою є те, що більшість замовників, на жаль, не мають уявлення про весь обсяг робіт, що виконується при проведенні аудиту фінансової звітності. Тому вони не знають, що можна вимагати від аудитора, а що ні. Це призводить до конфліктних ситуацій та неякісної перевірки. На нашу думку до початку перевірки аудиторю обов'язково необхідно узгодити із замовником план проведення перевірки, що сприятиме підвищенню якості аудиту фінансової звітності за рахунок визначення конкретних дій аудитора та замовника під час перевірки.

Методичне забезпечення аудиту також потребує негайного вирішення, адже методологія проведення аудиту залишається недосконалою та не враховує сучасні наукові надбання.

Не можна не погодитись з тим, що розвиток та впровадження аудиту, крім мінусів, має свої переваги для всіх учасників ринку аудиторських послуг, тобто для держави, аудиторів (аудиторських фірм) та для замовників аудиту.

Переваги аудиту порівняно з іншими формами контролю для держави ґрунтуються на таких основних аспектах: по-перше, відбувається значна економія державних коштів, які витрачаються на утримання, наприклад, контрольно-ревізійного апарату; по-друге, надходження додаткових коштів до бюджету за рахунок сплати аудиторськими фірмами (аудиторами-підприємцями) податків.

Для замовників аудит також має свої переваги порівняно, наприклад, з ревізією. Зокрема:

- замовник самостійно і на свій розсуд обирає аудиторську фірму або аудитора, виходячи із своїх фінансових можливостей. Тобто ініціатором аудиторської перевірки є суб'єкт підприємницької діяльності.

- замовник сам встановлює час здійснення аудиту в залежності від своїх потреб, а це, в свою чергу, унеможливорює раптовість перевірки, що характерно, наприклад, для ревізії. Аудит може проводитись до здійснення господарських операцій, в процесі здійснення виробничої діяльності підприємства та після закінчення звітного періоду.

- клієнт має право відмовитись від послуг аудиторської фірми, якщо її працівники виявили некомпетентність під час аудиту. Від послуг ревізора, очевидно, відмовитись не можна, так як ревізія призначається вищестоящими органами.

- всі рекомендації стосовно покращення фінансового стану підприємства, які обґрунтовані в аудиторському висновку клієнт не зобов'язаний виконувати, хоча це і в його інтересах. А недоліки, виявлені під час ревізії і вказані в акті ревізії підлягають обов'язковому усуненню, в протилежному випадку

підприємству загрожують штрафи.

– навіть у випадку виявлення грубих порушень та зловживань, аудитор, як незалежна особа (працівник), дотримуючись правил професійної етики, не повідомлятиме правоохоронні органи, на відміну від ревізора, який просто зобов'язаний передавати дану інформацію.

– існує ширше коло користувачів та зацікавлених осіб, що потребують ознайомлення з аудиторським висновком. До них, зокрема, належать власники(акціонери, інвестори, пайовики, приватні особи, працівники), адміністрація, державні органи (Податкова адміністрація, Фонд державного майна України, контрольно-ревізійне управління), банки та інші фінансово-кредитні установи.

А для аудиторів переваги очевидні – отримання прибутку.

Не можна не відмітити, що аудит має великий «мінус» порівняно, наприклад, з ревізією. Адже, раптовість ревізії означає перевірку тих фактів господарської діяльності і порушень, які вже неможливо виправити. А страх керівництва перед раптовою ревізією, відповідно, зменшує вірогідність шахрайства на підприємстві.

Висновок. Отже, існування аудиту обумовлене нагальними потребами господарюючих суб'єктів, держави та самих аудиторських фірм (аудиторів). Що стосується пропозицій, то вдосконалення потребує нормативно-правова база, інформаційне, методичне та методологічне забезпечення, що, в свою чергу, підвищуватиме якість проведення аудиту в цілому.

Список використаної літератури

1. Акентева О.Б., Дорошенко К.Ю. Аудит: інститут довіри та відповідальності.//Матеріали 4 Міжнародної науково-практичної конференції 16-31 червня 2008 р.- С.12-15
2. Гажієнко Л. Якість аудиту фінансової звітності та шляхи її вдосконалення.// Фінансовий ринок України. – 2004. – №12. – с.31-32.
3. Україна. Закон. Про аудиторську діяльність. №3125-ХІІ від 22.04.93 р. зі змінами та доповненнями.